

Høyenholm kirkegård

Bygartner Karl Viggen

Moss bystyre vedtok i møte den 30 januar 1951 å erverve eiendommen Høyenholm gård til kirkegård. Bygartneren i Moss fikk så i oppdrag å utarbeide tegninger og omkostningsoverslag for denne kirkegård. Planene ble vedtatt i Moss bystyres møte den 10 mai 1955, og kirkegården ble innviet og tatt i bruk høsten 1956.

Høyenholm kirkegård ligger vakkert til ved Rambergveien på Jeløy, høyt og fritt med herlig utsikt over byen og fjorden. Stedet egner seg utmerket til kirkegård idet hele feltet består av grov grus i 5—6 meters dybde. Det er lagt 3" vannledning og 12" kloakk inn på kirkegårdsområdet, og det er lagt 3" drenerør i 3 meters dybde med 8 meters avstand.

I første omgang er 30 dekar av den 52 dekar store eiendommen utlagt til kirkegård. Etter planen (se fig. 92 side 65) skal denne delen gi plass for 3146 linje og rekkegraver, 600 barnegraver og 2000 urnegraver.

Søndre del av kirkegården med hovedinngang og kirketun er parkmessig utformet. Kirkebakken strekker seg her nedover mot en vanddamm til høyre, og beplantningen er holdt åpen for å beholde utsikten fra kappellet.

Den projekteerte parkeringsplass ligger utenfor kirkegården i nærheten av kappellet.

Kirkegården er inndelt i særskilte felter for henholdsvis stående og liggende gravminner. Likeså er det særskilte felter for barne og urnegraver.

Det er lagt stor vekt på en solid innramming av kirkegården idet det som grenseplanting er plantet et 4 meter bredt felt av prydbusker og trær. Til inngjerding av kirkegården er det mot Rambergveien og ved hovedinngang mot syd foreslått gråsteinsmur. Mot øst er det med tanke på senere utvidelser foreløpig satt opp flettverksgjerde.

Selve veiføringen og dermed også feltinndelingen avviker noe fra vanlige norske kirkegårder. Det er forsøkt å finne fram til en løsning som krever lite veier, og likevel oppnå at hvert enkelt gravfelt ikke blir for stort.

Samtidig med projekteringen av kirkegården ble det utarbeidet nye vedtekter for kirkegårdene i Moss. Disse fastsetter bestemte krav med hensyn til størrelse, materiale og utforming af gravminner m. m. Likeså er det fastsatt regler for plantinger og innramminger av de enkelte graver.

Kirkegården på Høyenholm er enda ny og uferdig, men etter hvert som plantingene vokser til vil kirkegården få den form den skal ha. Det er vårt ønske og håp at den skal bli et verdig sted for de som er stedt til hvile, og et fredet sted til hvile for øye og sinn for de som besøker kirkegården.

Kirke og kremation

Der var en tid, hvor en overskrift som nærværende kunne tydes som en artikkel om noget, der stod strid om. Selvom der *kan* findes kredse og personer, som hyl-der den anskuelse, at de to ting ikke har noget som helst med hinanden at gøre, eller endnu mere: ikke kan *forenes*, så er dette standpunkt nok kun at finde, når man leder med lys og lygte derefter. Og når det i det lille skrift »Kirkegården et kirkeligt Anliggende« (1948) side 52 siges, at »Et Krematorium hører heller ikke hjemme paa en Kirkegaard«, saa er også denne opfattelse sikkert kun at finde hos meget få personer. I hvert fald modbeviser både krematoriebyggeriet og den navnlig i byerne stærkt stigende kremationsprocent jo nok dette. Kirke og kremation *har* noget med hinanden at gøre, — og det må være vigtigt, at dette klares på bedste måde i praxis. Det er da heller ikke dette, der her skal drøftes, men den *aktuelle* situation sådan som den ud-